

dovavo gegužinėms pamaldoms. Kai 1944 m. pasitraukiau, jis buvo dar gyvas. Turiu jo nuotrauką tik iš mamos laidotuvių. Č. Kontrimas nutapė jo portretą."

Išklausinėju visus ukrainiškius, o jie sakėsi nė vienas negirdėjęs apie Semėno palaidojimą. V. Kenstavičius pranešė, kad buvo sutikęs S. Ruginį, kuris, Semenavičiui mirus, kasė duobę. Paskambinus Ruginiui, sužinojau, kad Semėnas palaidotas naujuose kapuose. Jis, turėdamas laisvo laiko, bandys atsekti. Taip atsirado galimybė vėl atrasti šios neeilinės Dapšių kaimo asmenybės kapavietę.

Atrasti dokumentai patvirtina ir patikslina pateiktus pasakojimus, nors ir abejonių sukelia. Štai pirmame iš jų rašoma, kad "Mažeikių apskrityje, Židikų valsčiaus, Dapšių seniūnijos mokesniais apdėjimo reikalu rūšimis paskirstytų žemių sąrašė" 6 tiksliai nurodytos Antano Semenavičiaus žemės 1927 m. liepos 7 d.: ariamos 4,00 ha, pievų 2,56 ha. Iš viso žemės 6,56 ha. Pikelių Rymo katalikų bažnyčios santuokų registracijos knygoje įrašas, darytas kunigo Povilo Morkio gan iškalbingas: "1916 07 23 d. Pikelių Rymo katalikų parapijos bažnyčioje po 3 užsakų skelbimo, būtent 9, L, 23, buvo įregistruota ši santuoka: Šono Andriejaus — valstiečio, 49 m. našlio iš Židikų valsčiaus, gimusio Mažeikių km., Muravjovo parapijoje su netekėjusia 37 m. bajoraite Seminavičiūte Antanina iš Dapšių akalicos, Pilelių parapijos, Telšių pavieta. Jų santuokai jokių kliūčių nebuvo ir sudaryta abiem laisva valia sutinkant." Skyriuje apie tėvus ir liudininkus rašoma, kad valstiečių Andriejaus ir Plecidos (Gaudiešiūtės) Šonų sūnus ir bajorų Andriejaus ir Onos (Gintilaitės) Seminavičių dukra. Liudininkais buvo Butkus Adolfas, Aleksandras Semenavičius, Jonas Vitkevičius. Iš šio įrašo matyti, kad liudininku

buvo brolis, o jo pavardė rašoma per abi e, nors tėvo ir sesers — Seminavičiai. Keista, bet ir vardas nurodytas Andriejus. Mirimo data Mažeikių metrikacijos biure nėra įrašyta, o Dapšių km. duomenys iš vokiečių okupacijos laikotarpio neišlikę, bet žinias dar įmanoma papildyti, jei pavyktų rasti tėvo bylinėjimąsi dėl dukters Stefanijos mirties.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad A. Semenavičius, nors ir buvo pats neturtingiausias kaime, bet turėjo bajoro titulą. Jis buvo ne tik knygnešys, kalvis, giedorius, bet ir veterinorius, geras pasakorius, 10 amatų meistras kaip K. Pocevičius pažymėjo: "Baisee reikalings kaimė žmuogs", o anūkas A. Šonas sakė, jog jis ir daug šnekėjo, bet neprisišnekėdavo, nes žandarai atvykę nieko pas jį nerasdavo.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Ragulskienė-Kęsgailaitė V. Knygnešys Antanas Semenavičius. Tarybinis pedagogas. 1989 04 26, Nr. 16-17.
2. Lietuvų liaudies menas (Mažoji architektūra). — V. 1992. P. 9.
3. Kontrimas Č. Lietuvos geležiniai kryžiai. — V. 1991. P. 38.
4. Mūsų Lietuva. T. 4. V. 1991. P. 410.
5. Šonienės Antaninos, Antano mirties liudijimas, išduotas 1977 06 30 Ruzgų apylinkėje. Lungienės Valerijos asmeninis archyvas.
6. I.V.A.F. 1251. Ap. 1. B. 2117. L. 9.
7. Pikelių Rkb 1889-1919 m. santuokų registracijos knyga. B. 356. Maželių civilinės metrikacijos biuras.

POVILAS ŠVEREBAS

Varpų muzikos aidai

Daug puikių žmonių Žemaitijoje sėmėsi ir semiasi jėgų kūrybai. Vienas iš tokių buvo Veliuonos vargonų meistras Juozapas Radzevičius (1857 07 22 - 1911 07 20). Lig pat šiol gražiai gaudžia jo senieji vargonai, preito šimtmečio pabaigoje ir šio pradžioje statyti įvairiose bažnyčiose: Kauno katedroje-bazilikoje (didžiausi Lietuvoje), Klovainiuose, Subačiuje, Vabalninke, Panevėžy, Vilniaus šv. Jono, šv. Petro ir Povilo bažnyčiose. Panevėžio vargonai padaryti 1887 metais. Jie skamba taip gražiai ir atrodo taip puikiai, kad ne be pagrindo laikomi meniškiausiais Lietuvoje. Dabar jau jais groti didelė garbė ne tik geriausiems Lietuvos vargonininkams, bet ir iš toliau atvažiuusiems muzikantams. Kitas žemaitis muzikos instrumentų meistras — raseiniškis Martynas Masalskis (1858 11 27 - 1954 09 27). Gimė Raseinių rajone, Baukių kaime, mirė Panevėžyje. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą mokėsi Leipcige. Vargonus pradėjo tasyti apie 1885 metus. Jis pastatė naujus mechaninės sistemos vargonus Panevėžyje, vargonų ir fisharmonijų dirbtuves. Iš jose padarytų vargonų vertingiausi atsidūrė Ylakiuose, Kražiuose, Pumpėnuose, Skirsnemunyje, Švenčionyse, Vaškuose.

Garsus buvo ir muzikas (dirigentas, kompozitorius) Juozas Gudavičius. Gimė jis Skliausčių kaime (netoli Eržvilko) 1873 metų sausio 3 dieną. Pirmųjų muzikos paslapčių jis mokėsi iš Nemaškščių vargonininko. Po to studijavo Varšuvos Konservatorijoje. Dirbo kapelmeisteriu Kauno tvirtovės įguloje, vadovavo suaugusiųjų chorui savo gimtajame kaime, dėstė vargonininkų kursuose, kartu su J. Naujaliu leido "Vargonininko" laikraštį, harmonizavo liaudies dainas, dirbo teatro mėgėjų trupėje, išleido "Žemaitiškas dainas". Už chorinę veiklą 1915 metais suimtas ir išvežtas į Jurbarko kalėjimą. Represijos neįbaugino. 1917 metais jis išspausdino 9 giesmes. 1919 metais dirbo karo kapelmeisteriu, 1920 metais išleido 8 dainas keturiems mišriems balsams. 1926-1927 metais dirbo pedagogu Tauragėje, Klaipėdoje. Jo vadovaujamas Klaipėdos choras 1927-ųjų metų birželio 6 dieną dalyvavo Mažosios Lietuvos šventėje, o 1928-ųjų metų liepos 1 dieną jo vadovaujamas didelis mišrus choras dalyvavo antro-

joje Lietuvos dainų šventėje Kaune. J. Gudavičiaus mokiniai buvo J. Norkus, V. Lipnavičius, A. Karaška, J. Siparis ir kiti žymūs muzikai, visuomenės veikėjai.

Raseinių krašte gimė, užaugo, subrendo daug muzikantų. Tai ir Zigmas Aleksandravičius iš Girdžių, Konstantinas Glinckis iš Jurbarko, Juozas Indra iš Jurbarko, Jeronimas Kačinskis iš Viduklės, Algirdas Martinaitis iš Kalnujų. Iš čia ir Juozas Tallat-Kelpša, broliai Sodeikiai, daug kitų dainininkų, muzikantų.

Didelių mokslų nebaigė, tačiau savo muzikalumu, darbštumu pripažinimą pelnė erzvilketis Antanas Gaižauskas. Jis pagamino kelis muzikos instrumentus ir iš jų suderino sudėtingą džiaz-bandą. Būdamas jaunas, gražiai grojo smuiku, armonika, bandonija, kornetu, bajaranu, akordeonu, fleita, saksofonu. Senatvėje pasiilgojo, nebegalėjo valdyti pirštų.

Panašių gabumų buvo ir kitas erzvilketis P. Eičas. Dirbo jis paprastu darbininku ir kartu mokėsi pas kompozitorių S. Šimkų, kuris kilęs iš Jurbarko.

Legendinė asmenybė ir mūsų kraštietis K. Briožis, savo gražiu balsu nustebinęs net vyskupą M. Valančių.

Išleista Juozo Banaičio knyga "Eržvilkas". Jis buvo garsus meno veikėjas, Lietuvos Kultūros ministras, kelių kitų knygų autorius, daug dirbęs su muzikais.

Žinomas šiuose kraštuose ir pedagogas, dirigentas Vitas Žilius (1911 07 11 - 1961 10 07). Jis yra buvęs kelių dainų švenčių vyr. dirigentas, sukūrė keletą pjesių pučiamųjų orkestrui, dainų. Jis taip pat vadovėlio "Pučiamųjų orkestro instrumentai" autorius. Šia tema jis skaitė paskaitas ir Konservatorijoje.

Raseiniuose garsus buvo vienos šeimos (žydų) orkestras. Prieš karą ir po jo mieste veikė saviveikliniai pučiamųjų orkestrai (gimnazijos, Šaulių sąjungos).

Raseinių krašto muzikinis gyvenimas paskutiniu metu šimtmečiu buvo labai įdomus. Jis vertas kur kas didesnės studijos. Renkama medžiaga, surandama vis naujų ir naujų faktų. Apie juos — kituose straipsniuose.

TITAS GLOBYS